

31

II/2021

МУЗИКОЛОГИЈА
MUSICOLOGY

**Музичка критика,
идеологија и политика**

**Music Criticism,
Ideology and Politics**

Гост уредник ИВАНА МЕДИЋ

Guest Editor IVANA MEDIĆ

Часопис МУЗИКОЛОШКОГ ИНСТИТУТА САНУ
Journal of THE INSTITUTE OF MUSICOLOGY SASA

Музикологија

Часопис Музиколошког института САНУ

Musicology

Journal of the Institute of Musicology SASA

~

31 (II/2021)

~

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК / EDITOR-IN-CHIEF

Александар Васић / Aleksandar Vasić

РЕДАКЦИЈА / EDITORIAL BOARD

Ивана Васић, Јелена Јовановић, Данка Лајић Михајловић, Ивана Медић, Биљана Милановић,
Весна Пено, Катарина Томашевић /

Ivana Vesić, Jelena Jovanović, Danka Lajić Mihajlović, Ivana Medić, Biljana Milanović, Vesna Peno,
Katarina Tomašević

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ / EDITORIAL ASSISTANT

Милош Браловић / Miloš Bralović

МЕЂУНАРОДНИ УРЕЂИВАЧКИ САВЕТ / INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL

Светислав Божић (САНУ), Џим Семсон (Лондон), Алберт ван дер Schoot (Амстердам), Јармила
Габријелова (Праг), Разија Султанова (Лондон), Денис Колинс (Квинсленд), Сванибор Петан
(Љубљана), Здравко Блажековић (Њујорк), Дејв Вилсон (Велингтон), Данијела Ш. Берд
(Кардиф) / Svetislav Božić (SASA), Jim Samson (London), Albert van der Schoot (Amsterdam),
Jarmila Gabrijelova (Prague), Razia Sultanova (Cambridge), Denis Collins (Queensland), Svanibor
Pettan (Ljubljana), Zdravko Blažeković (New York), Dave Wilson (Wellington), Danijela S. Beard
(Cardiff)

Музикологија је рецензирани научни часопис у издању Музиколошког института САНУ. Посвећен је проучавању музике као естетског, културног, историјског и друштвеног феномена и примарно усмерен на музиколошка и етномузиколошка истраживања. Редакција такође прихвата интердисциплинарне радове у чијем је фокусу музика. Часопис излази два пута годишње. Упутства за ауторе се могу преузети овде: <https://music.sanu.ac.rs/en/instructions-for-authors/>

Musicology is a peer-reviewed journal published by the Institute of Musicology SASA (Belgrade). It is dedicated to the research of music as an aesthetical, cultural, historical and social phenomenon and primarily focused on musicological and ethnomusicological research. Editorial board also welcomes music-centred interdisciplinary research. The journal is published semiannually. Instructions for authors can be found on the following address: <https://music.sanu.ac.rs/en/instructions-for-authors/>

ISSN 1450-9814

eISSN 2406-0976

UDK 78(05)

БЕОГРАД 2021.

BELGRADE 2021

Одрицање од одговорности / Disclaimer

Садржај објављених текстова одражава искључиво ставове њихових аутора. Уредник и редакција не носе одговорност за тачност изнетих података. Електронске адресе и линкови су тачни у тренутку објављивања ове свеске. Уредник и редакција не одговарају за трајност, тачност и прикладност линкованог садржаја. /

The content of published articles reflects only the individual authors' opinions, and not those of the editor and the editorial board. Responsibility for the information and views expressed in the articles therein lies entirely with the author(s). Electronic addresses and links are correct at the moment of the publication of this volume. The editor and the editorial board are not responsible for the persistence or accuracy of urls for external or third-party websites referred, and do not guarantee that any content on such websites is, or will remain, accurate and appropriate.

ПРЕВОДИОЦИ / TRANSLATORS

Ранка Гашић, Ивана Медић, Александар Васић, Милош Браловић /
Ranka Gašić, Ivana Medić, Aleksandar Vasić, Miloš Bralović

ЛЕКТОР ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК / ENGLISH-LANGUAGE EDITING

Ивана Медић / Ivana Medić

ЛЕКТОРИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК / SERBIAN-LANGUAGE EDITING

Јелена Јанковић-Бегуш, Александар Васић / Jelena Janković-Beguš, Aleksandar Vasić

КОРЕКТУРА / PROOFREADING

Милош Браловић, Александар Васић / Miloš Bralović, Aleksandar Vasić

ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКА ОБРАДА / DESIGN & PREPRESS

Милан Шупут / Milan Šuput

ШТАМПА / PRINTED BY

Скрипта Интернационал, Београд / Scripta Internacional, Belgrade

Часопис је индексан на <http://doiserbia.nb.rs/> и у међународним базама ProQuest и Web of Science. /

The journal is indexed in <http://doiserbia.nb.rs/>, and in the international databases ProQuest and Web of Science.

Објављивање часописа финансијски је помогао Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство културе и информисања Републике Србије / The publication of this volume was supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development and the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia

САДРЖАЈ / CONTENTS

РЕЧ УРЕДНИКА / EDITOR'S FOREWORD
9–12

ТЕМА БРОЈА / THE MAIN THEME
МУЗИЧКА КРИТИКА, ИДЕОЛОГИЈА И ПОЛИТИКА /
MUSIC CRITICISM, IDEOLOGY AND POLITICS
Госћӣ уредник ИВАНА МЕДИЋ / Guest Editor IVANA MEDIĆ

Ashley Holdsworth Quinn
“CRISP AS A CREAM CRACKER”:
NIKOLAI ORLOFF AND BRITISH MUSICAL JOURNALISM
Ешли Холдсворџ Квин
„Хрскав попут бисквита с кремом“:
НИКОЛАЈ ОРЛОВ И БРИТАНСКО МУЗИЧКО НОВИНАРСТВО
15–35

Svetlana Savenko
BORIS ASAFIEV AS A STRAVINSKY SCHOLAR
Светлана Савенко
БОРИС АСАФЈЕВ КАО ПРОУЧАВАЛАЦ ОПУСА ИГОРА СТРАВИНСКОГ
37–47

Patrick Becker-Naydenov
THE THREE SEASONS – PRAGUE SPRING, WORLD YOUTH SUMMER AND
'SOFIA AUTUMN,' OR: THE ANTI-EVENT, THE AVANT-GARDE, AND THE
BEGINNING OF BULGARIA'S NEW FOLKLORE WAY

Пајриќ Бекер-Најденов

Три годишња доба – „Прашко пролеће“, „Светско омладинско лето“ и „Софијска јесен“, или: антидогађај, авангарда и почетак новог фолкорног таласа у Бугарској

49–58

Miloš Bralović and Ivana Medić

THE COMPOSER AND HIS CRITICS: THE RECEPTION OF STANOJLO RAJČIĆ'S WORKS IN THE LIGHT OF CRUCIAL EVENTS FOR THE DEVELOPMENT OF SERBIAN MUSIC IN THE XX CENTURY

Милош Браловић и Ивана Мегућ

КОМПОЗИТОР И ЊЕГОВИ КРИТИЧАРИ: РЕЦЕПЦИЈА СТВАРАЛАШТВА СТАНОЈЛА РАЈЧИЋА У СВЕТАЛУ ПРЕЛОМНИХ ДОГАЂАЈА ЗА РАЗВОЈ СРПСКЕ МУЗИКЕ У XX ВЕКУ

59–94

Jelena Janković Beguš

MUSIC-THEORETICAL WRITINGS OF VLASTIMIR TRAJKOVIĆ AS A REFLECTION OF HIS ADVOCATING FOR A NEW RECOGNITION OF SERBIAN ART MUSIC

Јелена Јанковић Беђуш

Музичко-теоријски написи Властимира Трајковића у светлу залагања за ново вредновање српске уметничке музике

95–126

VARIA

Vesna Sara Peno

PATRIARCHIAL IFOS IN THE PERCEPTION OF GREEK CHURCH CHANTERS

Весна Сара Пено

ПАТРИЈАРШИЈСКИ ИФОС У ПЕРЦЕПЦИЈИ ЈЕЛИНСКИХ ПОЈАЦА

129–144

Areti Tziboula and Anna-Maria Rentzeperi-Tsonou

HISTORICAL APPROACH TO THE OPERA LIBRETTO-THEME IN ITALY FROM THE END OF THE 16TH CENTURY TO THE FIRST ITALIAN REFORM

Ареџи Цибула и Ана-Марија Ренцејери-Цону
ИСТОРИЈСКИ ПРИСТУП ТЕМАМА ОПЕРСКИХ ЛИБРЕТА У ИТАЛИЈИ ОД
КРАЈА XVI ВЕКА ДО ПРВЕ ИТАЛИЈАНСКЕ РЕФОРМЕ
145–159

Francis Knights
J. S. BACH'S KEYBOARD WORKS: FROM PERFORMANCE TO RESEARCH
Франсис Најџс
ДЕЛА Ј. С. БАХА ЗА КЛАВИЈАТУРНЕ ИНСТРУМЕНТЕ: ОД ИЗВОЂЕЊА ДО
ПРОУЧАВАЊА
161–180

Aleksandar Vasić and Marija Golubović
THE MAGAZINE "GUSLE" (1911–1914) IN THE HISTORY OF SERBIAN
MUSIC PERIODICALS
Александар Васић и Марија Голубовић
ЧАСОПИС „ГУСЛЕ“ (1911–1914) У ИСТОРИЈИ СРПСКЕ МУЗИЧКЕ
ПЕРИОДИКЕ
181–211

Marija Tomić
ÉCOUTANT LA MUSIQUE DE PAN:
REGARDING THE ONTOLOGICAL HORIZONS OF 'PAUSE' IN CLAUDE
DEBUSSY'S SYRINX
Марија Томић
ÉCOUTANT LA MUSIQUE DE PAN: О ОНТОЛОШКОМ ПОТЕНЦИЈАЛУ 'ПАУЗЕ' У
ДЕБИСИЈЕВОМ ДЕЛУ СИРИНКС
213–229

Biljana Milanović
MUSICIANS' ATTITUDE TOWARDS CONCERT ACTIVITIES IN THE FIRST
YEAR OF THE PANDEMIC: BELGRADE CONTEXT
Биљана Милановић
ОДНОС МУЗИЧАРА ПРЕМА КОНЦЕРТНИМ АКТИВНОСТИМА У ПРВОЈ
ГОДИНИ ПАНДЕМИЈЕ: БЕОГРАДСКИ КОНТЕКСТ
231–256

НАУЧНА КРИТИКА И ПОЛЕМИКА / SCIENTIFIC REVIEWS AND
POLEMICS

Бојдан Ђаковић

ORTHODOXY, MUSIC, POLITICS AND ART IN RUSSIA AND EASTERN EUROPE.

EDITED BY IVAN MOODY AND IVANA MEDIĆ.

LONDON: UNIVERSITY OF GOLDSMITHS, CENTRE FOR RUSSIAN MUSIC;

BELGRADE: INSTITUTE OF MUSICOLOGY SASA, 2020

ISBN 978-86-80639-57-4 (IMSASA)

259–267

Тайјана Марковић

MILENA MEDIĆ. *MUSICA ANTE OCULOS: EKFRAZA I NJENE VRLINE éváργεια I
ékplήξis U VOKALNOJ MUZICI NA RAZMEĐU 16. I 17. VEKA.*

БЕОГРАД: ФАКУЛТЕТ МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У

БЕОГРАДУ, 2020.

ISBN 978-86-81340-28-8.

269–275

Вања Сјасић

ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ. *100 ГОДИНА ОПЕРЕ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У*

БЕОГРАДУ. БЕОГРАД: ЧИГОЈА ШТАМПА, 2020.

ISBN 978-86-531-0625-6 (ЧШ)

277–282

IN MEMORIAM

Ана Ђорђевић

ДАНИЈЕЛА КУЛЕЗИЋ-ВИЛСОН

(ШАБАЦ, 13. ОКТОБАР 1966 – КОРК, ИРСКА, 15. АПРИЛ 2021)

285–288

ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

100 ГОДИНА ОПЕРЕ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ

Београд: Чигоја штампа, 2020.
ISBN 978-86-531-0625-6 (ЧШ)

Поводом обележавања стоте годишњице оснивања Опере Народног позоришта у Београду, публика је имала прилике да се кроз три различита медија упозна са историјатом институције која представља један од најзначајнијих чинилаца нашег музичког и културног живота. Тај значајни јубилеј обележен је, пре свега, свечаним концертном под називом *Ојера на води* (14. септембра 2019, на Променади „Сава“), у оквиру којег је публика уживала у одломцима из популарних опера, а које чине део сталног репертоара Народног позоришта. Такође, емитован је документарно-играни серијал под називом *Злајни век* (шест епизода, од 8. марта до 13. априла 2020. на Другом каналу РТС-а), као омаж раду Београдске опере. Уз та сведочанства о једном веку постојања и уметничког деловања наше националне Опере, треба додати и књигу *100 година Ојере Народној позоришћа у Београду* Владимира Јовановића, коју је 2020. године објавила издавачка кућа „Чигоја“, а чија је промоција била на Великој сцени Народног позоришта, уз пригодан концерт и учешће истакнутих солиста Београдске опере.

Књига *100 година Ојере Народној позоришћа у Београду* четврта је у низу објављених музиколошко-театролошких монографија Владимира Јовановића, вокалног педагога и некадашњег солисте Београдске опере.¹ Његов

¹ Владимир Јовановић (Београд, 11. март 1941), дипломирао је на Катедри за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета у Београду (1963). Последипломске-магистарске студије завршио је на истом Факултету и 2003. на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима одбранио магистарску тезу *Поезија Десанке Максимовић као инспирација музичких стваралаца* (комисију су сачињавали професори Филолошког факултета др Злата Бојовић, ментор, и др Јован Делић, и др Димитрије Големовић, професор Факултета музичке уметности у Београду). Соло певање је студирао на Музичкој академији у Београду, у класи проф. Николе Цвејића, а дипломирао у класи проф. Зденке Зикове (1978). Био је члан Хора Опере Народног позоришта у Београду (1964–1973) и солиста исте Опере (1973–1987). Године 1987. прелази на Катедру за соло певање Академије уметности Универзитета у Новом Саду, где је предавао основе вокалне технике и методiku наставе соло певања. У пензију се повукао 2008. у звању редовног професора. Паралелно с радом на новосадској Академији уметности предавао је у Музичкој школи „Ватрослав Лисински“ у Београду (1995–1998) и на Академији уметности

вишедеценијски истраживачки рад посвећен историји националне оперске куће, њеног златног периода и иностраних гостовања, забележен је у оквиру три његове књиге: *Beogradska opera u Evropi: gostovanja od 1954. do 1969. godine* (Novi Sad: Prometej, Akademija umetnosti, 1996); *Европска сведочанства о Београдској опери: исцртавања од 1939. до 1969. године = European testimonies on the Belgrade Opera: tours 1939–1969.* (Београд: Фото футура, 1999) и *Opera Narodnog pozorišta u Beogradu: inostrana gostovanja u XX veku* (Београд: Altera, 2010). Те књиге су поткрепљене сведочанствима уметника, оновременим музичким критикама и фотографијама. Ова, четврта књига објављена с намером аутора да се обележи значајни јубилеј, представља зналачки сачињен, синтетски пресек претходних Јовановићевих књига, а истовремено је допуњена релевантним подацима који се односе на рад Београдске опере у последње четири деценије. На тај начин у овој монографији је обухваћен период од оснивања Опере до 2017. године, са акцентом на репертоарске и извођачке домете националног оперског ансамбла на иностраним музичким фестивалима током педесетих и шездесетих година XX века. Ауторова идеја била је да овом књигом пружи ослонац за будућа истраживања и вредновања уметничког рада поменуте институције, и у тој светлости треба сагледати садржај књиге.

Писац је у оквиру четири поглавља, а на основу релевантне документарне грађе, приказао рад Београдске опере. Представљена су гостовања оперског ансамбла на светским оперским сценама која су била у корелацији са освајањем стандардног оперског репертоара у нашој средини, као и обогаћивања европског репертоара током педесетих и шездесетих година прошлог века. Књига се може поделити у две целине: прва, која се односи на историјат рада Београдске опере од њеног оснивања до данас (прво поглавље); и друга целина (друго, треће и четврто поглавље) која се односи на инострана гостовања. Друго поглавље обухвата гостовања у периоду од 1939. до 2017. године, с критичким освртима из ондашње штампе. Из поменутог периода, као треће поглавље, аутор је издвојио извођење „београдског“ *Дон Кихота* Ж. Маснеа (Jules Massenet) у иностранству од 1957. до 1976. године, као један од највећих домета Београдске опере у земљи и иностранству. Наредно, четврто поглавље такође се односи на гостовања и даје преглед наступања и изведених дела на светским и

Универзитета „Алфа БК“ у Београду (1995–1998). Између 2000. и 2003. био је уметнички секретар Камерне опере „Мадленијанум“ у Земуну. Приредио је књигу Николе Цвејића *Ниједан дан без певања* (1994) и збирку циклуса песама за глас и клавир – *Соло њесе на сивихове Десанке Максимовић* (2004). Објавио је књиге *Поезија Десанке Максимовић као инспирација музичких стваралаца* (2003), *Ђурђевка Чакаревић* (2005), *Камерна опера „Мадленијанум“* (2014), *Пејин чин – Гордана Јевтовић Минов* (2017). Бави се и књижевним радом. Владимир Јовановић је заступљен у *Leksikonu jugoslavenske muzike* (Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb 1984, том II, str. 395, ауторка одреднице: Роксанда Пејовић).

европским сценама. На крају монографије налазе се индекс имена и реч аутора, а цела књига прожета је визуелним примерима у виду фотографија ондашњих уметника, сцена из представа и плаката.

У првом поглављу – *Први век њосиојања и рада Ојере Народној њозоришћиа у Београду* – аутор кроз историјско-социолошки приступ издваја пет раздобља у њеном стогодишњем културном и уметничком деловању. Почетак рада и оснивање оперске куће предмет је и данашњих полемика без коначног решења. У овој монографији аутор износи разлоге за различита мишљења, али се заузима за 1920. годину, коју и сама институција узима за свој почетак, тј. за почетак професионалног рада са акцентом на прве високе уметничке домете (што је у претходним годинама изостало, јер су представе реализовали аматери). Други период у раду Београдске опере односи се на време до Другог светског рата, када се радило на формирању репертоара, извођачким и уметничким дометима представа у складу са могућностима ансамбла који је тежио ка професионализму. У том смислу, аутор издваја и кључне личности у креирању оперске извођачке праксе код нас, као што су први директори Станислав Бинички и Стеван Христић, а затим и уметници-солисти Бахрија Нури-Хацић, Анита Мезетова, Злата Ђунђенац, Меланија Бугариновић, Јосип Ријавец, Никола Цвејић, Милорад Јовановић и бројни други, као носиоци одређеног репертоара, док су за музичкосценско руковођење били заслужни диригенти Иван Брезовшек, Крешимир Барановић, Предраг Милошевић, Јован Бандур и др. У периоду од окупације до 1969. године аутор везује рад и успех оперског ансамбла за поједине уметнике чија је афирмација код нас и у Европи одраз, пре свега, руковођења и рада изразито ауторитативне личности – директора и диригента Оскара Данона. Захваљујући његовом активном ангажовању у креирању сталног оперског ансамбла, обогаћивању стандардног репертоара и подизању уметничког нивоа представа, Београдска опера је успела да продре на западноевропску сцену. Томе треба додати и специфичне политичке и културне околности (блоковска подела Европе) које су оставиле простора да се оперски ансамбл представи у иностранству и буде културни амбасадор ондашње Југославије. Та су гостовања, према речима аутора, била важна за међународну културну сарадњу и за „изоштравање критеријума код наше публике“, те то раздобље означава „златним добом“ Опере, представљајући га као „стваралачки и извођачки зенит српске оперске уметности“ (стр. 48). У наставку историјског прегледа аутор представља рад Опере у периоду од 1970. до 2000. године, а затим даје увид у делатност Опере у првој деценији новог миленијума. Та два потпоглавља су прегледног карактера и упућују на истакнута имена и на високе уметничке домете Опере код нас и у иностранству. Међутим, потребна је дубља анализа друштвенополитичког контекста у којем је деловала Опера, а на који се контекст аутор летимично осврнуо. Тако, на пример, Јовановић истиче проблем самоуправљања и „награђивања према раду“ у седамдесетим годинама XX века,

док у вези с деведесетим годинама прошлог века и прве две деценије XXI века говори о „озбиљној стваралачко-извођачкој кризи“ у Опери као „последници политичког, економског, привредног и културног суноврата“ (стр. 73). Решење за репертоарске, кадровске и извођачке проблеме с којима се и данас суочава Београдска опера, аутор види у прекиду статуса „сустанарства“, тј. у изградњи нове, засебне зграде за Опери и Балет.

У другом поглављу, под насловом *Иносјрана јосјовања Ојере Народној јозоришија у Београду од 1939. до 2017.*, аутор је кроз историографски приступ документарној грађи приказао путању гостовања ансамбла и креирања репертоара, издвајајући успешне представе и критичке приказе из иностране дневне штампе. Следствено првом поглављу, В. Јовановић је одабрао да наведени период гостовања београдског оперског ансамбла хронолошки репрезентује од првог изласка на европску оперску сцену, преко златног доба (1954–1969) и последње три деценије гостовања у XX веку, па све до иностраних наступања на почетку новог миленијума. Први корак ка изградњи културне афирмације у иностранству, Београдска опера је начинила реализацијом представе *Еро с оној свијети* Јакова Готовца у Франкфурту на Мајни 1939. године. Ту представу су немачки музички критичари окарактерисали као „сензационалан успех“ гостујућег ансамбла, како на извођачком нивоу тако и у представљању домаћег оперског стваралаштва (стр. 88). После Другог светског рата, када су створени услови за гостовања, уследио је повратак на европску оперску позорницу преко Базела, Цириха и Женеве (1954), што је Београдској опери омогућило да се сврста међу најбоље оперске театре у Европи до 1969. године. Аутор је већи део другог поглавља посветио гостовањима из тог, златног периода, илуструјући успех београдског ансамбла многобројним критичким приказима у немачким, швајцарским, француским, италијанским, британским, аустријским, грчким, пољским, шпанским и норвешким листовима. Након „тријумфалних“ и „блиставих“ наступа, како неретко истиче сам аутор, оперски ансамбл из Београда је, после подизања „гвоздене завесе“ између блокова Европе и без финансијске подршке ондашњих установа културе, био „све мање интересантан оперској Европи“ (стр. 158). Такође, према мишљењу аутора, послератно златно доба Опере вероватно би трајало дуже да „самоуправљање није ушло у све сегменте нашег друштвеног система“ (стр. 157). У последњих тридесет година прошлог века Опера је имала свега неколико наступа, скромних извођачких могућности, с провереним репертоаром, тј. представама које су оствариле очекиван успех. Током прве две деценије XXI века, спорадичним финансирањем појединих институција, Опера је поново освајала европске сцене, пре свега у Италији и региону, али с неупоредиво слабијим одјеком, ако упоредимо с критикама из њеног златног периода. Сведене, афирмативне критике пратиле су гостовања, а као једино неуспешно извођење аутор је навео приказивање опере *Евџеније Оњџин* П. И. Чајковског (Пётр Ильич Чайковский), у Мишколцу (Мађарска), 2004. године.

Оно што је Јовановић означио као репрезентативни пример оперске праксе, тема је трећег поглавља: *Београдски „Дон Кихот“ на ојерским сценама Европe и Еиџипта од 1957. до 1976. године*. Под појмом „београдски“ аутор подразумева начин на који је оперски ансамбл извео поменуто дело, тј. односи се на специфична стилска решења у сценографији и режији и прекројавању музичког тока.² Београдску интерпретацију опере у Паризу 1957. године француска музичка критика окарактерисала је као „естетску револуцију опере“ (Жак Буржоа / Jacques Bourgeois и Андре Бол / André Boll), а такав утисак оперски ансамбл оставио је и после извођења на још петнаест музичких фестивала у Европи и Египту до 1976. године, што је аутор поткрепио сведочанствима угледних музичких критичара.

Последње поглавље – *Прејед иносјраних јосјовања Ојере Народної јозоришћа у Београду од 1939. до 2017. године* – доноси увид у гостовања по сезонама, с подацима о учешћу на фестивалима и о реализованим представама, чиме аутор заокружује разматрања о културно-уметничкој афирмацији наше националне оперске куће на међународним музичким сценама.

Књига *100 година Ојере Народної јозоришћа у Београду* Владимира Јовановића представља резултат ауторовог дугогодишњег, темељног и пасионираног истраживачко-документационог рада. Она ширем аудиторијуму омогућава близак сусрет са деловањем наше националне оперске куће у земљи и иностранству, а будућим истраживачима нуди богат избор прикупљене грађе о репертоарској и кадровској политици, заједно с релевантном критичком рецепцијом њених уметничких домета. С обзиром на то да је ауторова намера била да значајни јубилеј Београдске опере обележи објављивањем научнопопуларне студије, то треба изузети оне недостатке који би се приписали научној литератури. У питању су недовољна заступљеност референци које читаоца упућују на изворе информација, позивање на друге релевантне студије о Београдској опери, као и изостанак појединих имена приликом навођења оперских солиста. Поменути недостаци не утичу на вредност и значај ове монографије, која представља и својеврстан допринос досадашњој литератури о Београдској опери. Владимир Јовановић је пружио исцрпне информације и указао на изврсне домете нове музичкосценске интерпретације и на предности модерне сценографије и режије у Опери (нарочито у трећем поглављу). У оквиру незаобилазног доприноса историјату Београдске опере, као што су, на пример,

2 У Београдској опери постоји вишегодишња пракса да диригент врши одређене измене у партитури, у виду скраћења појединих њених делова или чак њиховог избацивања, а да затим у „духу“ композиторовог музичког стила „спаја“ те мање или више удаљене целине. То подразумева велико зналачко умеће и познавање поетике и стила одређеног композитора. На основу диригентских „сугестија“, редитељ приступа осмишљавању сценске поставке. Разуме се, остаје питање легитимитета таквог поступања с партитуром, с обзиром на интегритет и аутентичност композиторског дела.

монографија Роксанде Пејовић (обухвата време пре институционализације Опере и период до почетка Другог светског рата) и књиге Слободана Турлакова (међуратни период, као и италијански, немачки и руски оперски репертоар у нас), или *Пролејомена за историју Ојере и Балетна Народној њозоришћиа* Бранка М. Драгутиновића, Јовановићева књига у поворци тих и других књига и текстова о историји Београдске опере значајно употпуњује сазнања о иностраним гостовањима београдског оперског ансамбла. Књига *100 година Ојере Народној њозоришћиа у Београду* представља и позив садашњим и будућим научним радницима да се укључе у истраживање и проучавање историјског пута Београдске опере. Једна од најзначајнијих установа српске културе, Београдска опера завређује пуну пажњу нашег друштва.

Вања Сјасић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

78

МУЗИКОЛОГИЈА : часопис Музиколошког
института САНУ = Musicology : journal of the Institute
of Musicology SASA / главни и одговорни уредник =
editor-in-chief Александар Васић. - 2001, бр.1-
. - Београд : Музиколошки институт САНУ, 2001-
(Београд : Скрипта Интернационал). - 25 cm

Полугодишње. - Текст на срп. и више светских језика. -
Друго издање на другом медијуму: Музикологија (On-
line) = ISSN 2406-0976
ISSN 1450-9814 = Музикологија
COBISS.SR-ID 173918727
